

Plan voor eerlijke concurrentie in de schoonmaaksector

29 november 2016

PHILIPPE DE BACKER

*Staatssecretaris voor Bestrijding van de sociale fraude,
Diversiteit en Normering*

De schoonmaaksector is een sector die al langer aandacht heeft voor eerlijke concurrentie en de strijd tegen sociale fraude. Zo werd er in 2003 een samenwerkingsovereenkomst afgesloten tussen de schoonmaaksector en de inspectiediensten. De strijd tegen zwartwerk en sociale fraude is evenwel een voortdurende uitdaging en dus waren zowel de werkgevers, vakbonden, inspectiediensten als regering vragende partij voor dit plan voor eerlijke concurrentie. Sociale fraude ondermijnt immers de goede werking van de arbeidsmarkt, de eerlijke concurrentie tussen bedrijven en ondermijnt het draagvlak van onze sociale zekerheid.

De sector van de professionele schoonmaakdiensten telt **43.000 werknemers** en een bruto loonmassa van 600 miljoen euro. Het gaat om een arbeidsintensieve sector met veel deeltijdse tewerkstelling en de loonkost vertegenwoordigt een groot aandeel in de prijs die aangerekend wordt aan de klanten. Dit plan is van toepassing op de professionele schoonmaak en niet op de sector van de dienstencheques.

In de schoonmaak worden veel kansengroepen zoals laaggeschoolden, allochtonen,... tewerkgesteld en dit vaak via deeltijdse contracten. Dit zorgt er onder meer voor dat het aandeel vrouwen in deze sector hoger is dan in andere sectoren. Deze sector is dus niet alleen van belang vanuit economisch oogpunt, maar ook vanuit sociaal en maatschappelijk oogpunt.

De schoonmaaksector heeft zowel privébedrijven als overheden als klanten, die laatste zijn zelfs goed voor 60% van de markt.

Zoals in de andere ronde tafels worden er maatregelen op drie niveaus genomen:

- Nationale maatregelen
- Benelux-maatregelen
- Europese maatregelen

I. Nationale maatregelen

- **Meer transparantie**

De ronde tafel stelt vast dat de bestaande wetgeving op het vlak van aanwezigheidsregistratie enerzijds (in voege sinds 01/04/2014 in de bouw, metaal, schoonmaak,...) en deeltijdse arbeid, arbeidsduur,... anderzijds, onvoldoende kunnen bijdragen tot efficiënte controles in de sector en het beteugelen van inbreuken op zwartwerk en sociale fraude. De moeilijkheidsgraad van de controles in de sector is hoog.

Na uitvoerig overleg in de ronde tafel is er een akkoord om naar een alternatief systeem van aanwezigheidsregistratie in de sector te gaan, in ruil voor een administratieve vereenvoudiging op het vlak van de regels voor deeltijdse arbeid en arbeidsduur, zodat de compliance met de wetgeving kan toenemen.

Over volgende punten is er overeenstemming. Zij zullen in de komende maanden verder geconcretiseerd moeten worden door de sociale partners enerzijds en de regering anderzijds.

1) Aanwezigheidsregistratiesysteem, op maat van de sector

- Het zogenaamde 'Flippo'-systeem of een gelijkaardig systeem wordt weerhouden als aanwezigheidsregistratiesysteem dat op dit ogenblik het best beantwoordt aan de noden van de sector en zal verder worden onderzocht, met het oog op een uitrol in de sector. Het gekozen systeem zal compatibel moeten zijn met C@W en zal door de RSZ moeten goedgekeurd worden.
- Met dit systeem wordt geëvolueerd van een aanwezigheidsregistratie IN , zoals dit vandaag bestaat, naar een aanwezigheidsregistratie IN en UIT in de toekomst. Dit is geen tijdsregistratie, gezien de pauzes, shift coupés,... niet geregistreerd worden, maar biedt wel extra mogelijkheden aan de inspectiediensten (b.v. controle op de uurroosters, op cumuleren werken en tijdelijke werkloosheid, op schijnzelfstandigheid,...).
- De investeringskost voor de opstart wordt verdeeld tussen overheid en sector in een 50/50-verhouding.
- Tot 01/01/2017 geldt de huidige regeling van aanwezigheidsregistratie voor werken in onroerende staat (contracten vanaf 500.000 euro). Vanaf 1 januari 2017 geldt (voor alle activiteiten van de schoonmaakbedrijven, inclusief de schoonmaakactiviteiten op bouwwerven) een gedoogperiode voor dit systeem en wordt het proefproject van het sectoraal Flippo- of gelijkaardig systeem opgestart. Op 1 juli 2017 wordt dit systeem geëvalueerd en op 1 januari 2018 wordt het algemeen van kracht en komt het in de plaats van het huidige systeem. Zowel voor schoonmaak werkplaatsen als op bouwwerven zal dit sectorale systeem voldoen.
- Vanaf 1 januari 2018, wanneer dit systeem algemeen van kracht wordt, zal dit gelden voor alle overeenkomsten (ook beneden de 500.000 euro, maar eventueel afgestemd op de werkmelding vanaf 30.000 euro,...).

2) Administratieve vereenvoudiging voor de deeltijdse arbeid in de sector

- Er wordt geëvolueerd van het bijhouden van uurroosters, afwijkingsregister, arbeidsreglement op papier op de plaats van tewerkstelling naar een elektronisch bijhouden van deze documenten, bijvoorbeeld in een elektronisch register. De toepasselijke wetgeving zal hiertoe aangepast worden, in overleg met bevoegd minister van Werk, Kris Peeters.
- Bij deze modernisering zal bijzondere aandacht uitgaan naar het recht van de werknemers op inzage in hun werkregeling. De ontwikkeling van een consulteerbare toepassing zoals bijvoorbeeld een app is daarbij een optie.
- Tijdens de pilootfase zullen het nieuwe registratiesysteem en de nieuwe toepasselijke regels inzake deeltijdse arbeid uitgetest worden bij een geselecteerde groep van bedrijven en werknemers.
- Dit punt is een prioritair actiepunt voor de sociale partners. Het overleg hierover zal in oktober 2016 opgestart worden.

3) Verdere randvoorwaarden

- De ondernemingen worden op geen enkel ogenblik verplicht tot mobiele systemen (smartphone,...). De ondernemingen kunnen daar vrijwillig voor kiezen, maar ook zonder smartphone kan het systeem toegepast worden.
- Het nieuw registratiesysteem moet zowel van toepassing zijn op Belgen als op buitenlanders, op werknemers en zelfstandigen (cf. de huidige aanwezigheidsregistratie). Het zal van toepassing zijn op alle professionele schoonmaakactiviteiten, dus ook voor tewerkstelling via de sociale economie.

- Voor het nieuwe systeem van aanwezigheidsregistratie in de sector dient de welzijnswet in principe niet aangepast te worden, gezien de wet op de aanwezigheidsregistratie technologieneutraal is en meerdere technologieën toelaat.
- Er wordt evenwel door de RSZ onderzocht of de werkmelding voor de schoonmaaksector vereenvoudigd kan worden.

- **Meer en betere controles**

4) Effectievere wetgeving schijnzelfstandigen en fictieve statuten

Voor de bestrijding van het fenomeen van de schijnzelfstandigheid is de schoonmaaksector vragende partij voor de invoering van een weerlegbaar vermoeden van ondergeschiktheid voor werken in de schoonmaaksector. Momenteel is een weerlegbaar vermoeden voor de schoonmaak al opgenomen in de wet arbeidsrelaties (25/08/2012), maar werden er nog geen specifieke sectorale criteria opgenomen, waardoor deze wet moeilijk toepasbaar is. De sociale partners en administraties zijn voorstander om dit weerlegbaar vermoeden op te nemen in de Wet op de Arbeidsovereenkomsten van 3 juli 1978 op arbeidsrechtelijk vlak en in de RSZ-wet van 1969 voor wat het aspect sociale zekerheidsbijdragen betreft.

Op vraag van ministers Borsus, Peeters en staatssecretaris De Backer werd de wet arbeidsrelaties geëvalueerd door de Nationale Arbeidsraad (NAR), het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen (ABC), de Hoge Raad voor Zelfstandigen en de KMO's (HRZKMO) en de sociale inlichtingen en opsporingsdienst (SIOD). De NAR heeft in het kader van het advies over de wet arbeidsrelaties gevraagd om ook de betrokken paritaire comités te bevragen over de specifieke criteria tegen 1 juli 2016.

Actie: minister Borsus, minister Peeters en staatssecretaris De Backer zullen naar aanleiding van de gegeven adviezen, de wet arbeidsrelaties verbeteren zodat een meer efficiënte aanpak van de sociale fraude en sociale dumping in de schoonmaaksector mogelijk wordt.

5) Meer controles op malafide praktijken

Op de ongeveer 15.000 gemeenschappelijke controles van de sociale inspectiediensten per jaar zijn er zo'n 270 in de schoonmaaksector. Dit is gezien de grote tewerkstelling en de fraudegevoeligheid niet veel. Naast meer controles moeten de controles op basis van datamining in dit kader verder ontwikkeld worden. Controles op ondernemingen met een hoog risico op inbreuken moeten bevorderd worden.

De ronde tafel verstaat onder malafide praktijken: fictieve prestaties en ondernemingen, zwartwerk, schijnzelfstandigen en fictieve vennoten, concurrentievervalsing via de sociale economie (incl. art. 60 OCMW), misbruik van economische werkloosheid, misbruik van detachering, enz.

De besliste en voorziene aanwerving van 96 sociaal inspecteurs in 2016 zullen ook ingezet worden voor de controles in de schoonmaaksector.

Actie: de sector vraagt méér controles op sociale fraude en die in eerste instantie gericht moeten zijn op de malafide ondernemingen. Daartoe zullen de bestaande technieken van datamatching en datamining verdere aangewend en geoptimaliseerd worden. Dit punt zal ook aandacht krijgen in het jaarlijks actieplan van de SIOD.

6) Aangekondigde sociale flitscontroles

In oktober 2015 vond een eerste vooraf aangekondigde 'sociale flitscontrole' plaats in de schoonmaaksector. De eerste resultaten geven betere resultaten dan bij onaangekondigde controles. De vaststellingen hadden hoofdzakelijk betrekking op zwartwerk en inbreuken op de reglementering deeltijdse arbeid. Dit geeft aan dat zulke acties hun nut hebben en in de toekomst naast de gewone acties zullen worden gevoerd, met het oog op een sensibilisering van alle actoren in de sector, zoals dit ook in andere sectoren het geval is.

Actie: staatssecretaris De Backer en de SIOD zullen naast de gangbare onaangekondigde controles, ook verder inzetten op vooraf aangekondigde sociale flitscontroles. Dit met het oog op een sensibilisering en het zich in regel stellen van alle actoren in de sector. Begeleidende maatregelen zoals een flyer en een autochecklist op de website van de SIOD zullen voorzien worden.

7) Tripartite overlegorganen

De vakbonden en werkgevers van de schoonmaaksector zullen vanaf het najaar 2016 toegevoegd worden als organisaties aan het meldpunt voor eerlijke concurrentie (www.meldpuntsocialefraude.belgie.be), zodat zij rechtstreeks namens hun leden dossiers over sociale fraude in de sector kunnen overmaken aan de sociale inspectiediensten. De sector is ook vragende partij voor een structureel tripartite overleg (vakbonden, werkgevers en inspectiediensten) op provinciaal of gewestelijk niveau, zoals dit ook in de bouwsector bestaat.

Actie: de SIOD zal een tripartite overleg met de schoonmaaksector opstarten, waar gegevens en goede praktijken uitgewisseld kunnen worden over de aanpak van de sociale fraude in de sector. De inspectiediensten kunnen globale feedback geven, maar kunnen geenszins inzage geven in individuele fraudeonderzoeken.

8) Groeiend aantal detacheringen in de sector nauw opvolgen

Het fenomeen van de frauduleuze detacheringen vanuit Oost- en Zuid-Europa met valse A1-attesten en andere, maakt nu ook opgang in de schoonmaaksector. Dit is een fenomeen dat verder van nabij opgevolgd dient te worden door de sociale partners en de inspectiediensten.

Actie: de sociale partners en de inspectiediensten volgen het groeiend fenomeen van detacheringen vanuit andere EU-lidstaten naar België van nabij op, met het oog op de bestrijding van eventuele misbruiken. De SIOD zal hierover cijfermateriaal verzamelen en ter beschikking stellen van de opvolgingswerkgroep.

- **Gelijk speelveld tussen ondernemingen waarborgen**

9) Overheidsopdrachten: ongeoorloofd lage prijzen weren

De nieuwe wet op de overheidsopdrachten, zoals die werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 14 juli 2016, is ook van belang voor de schoonmaaksector. In het te wijzigen KB-Plaatsing zal een procedure opgenomen worden om ongeoorloofd lage prijzen (b.v. 15% onder de gemiddelde indienprijs) te weren. Deze wetgeving zal gelden voor zowel openbare aanbestedingen van werken als van diensten.

Gevallen van vermoedelijke fraude zullen zoveel mogelijk door de sector zelf gemeld worden via het meldpunt sociale fraude. Na voltooiing van de nieuwe wetgeving overheidsopdrachten zal werk gemaakt worden van een charter tussen de overheden en de betrokken sectoren over de effectieve toepassing van deze nieuwe wetgeving. Wat het punt van de erkenning van de aannemers betreft zal onderzocht worden of dit kan uitgebreid worden naar de schoonmaaksector.

In het kader van de samenwerkingsprotocollen tussen de regio's en de sociale inspectiediensten wordt ook aandacht besteed aan de opleiding van het personeel en het herkennen van fenomenen van sociale fraude.

Actie: de kabinetten van staatssecretaris De Backer en minister Borsus houden de sociale partners op de hoogte van de evolutie van deze wetgeving overheidsopdrachten De uitbreiding van de erkenning als aannemer zal bekeken worden met de minister van Economie, Kris Peeters.

10) Beperking prijsaanpassingen wijzigen

De wet betreffende economische herstelmaatregelen (art. 57, §2 van de wet van 30/03/1976) voorziet dat prijsverhogingen slechts voor 80% doorgerekend kunnen worden aan de klant. Deze wetgeving is niet meer aangepast aan de economie van vandaag en dient gewijzigd of opgeheven te worden.

Actie: minister van Economie, Kris Peeters, evalueert deze wetgeving met het oog op een actualisering of opheffing ervan. Dit is een prioritair actiepoint voor de sociale partners.

11) Sociale economie

In het kader van het Plan voor eerlijke concurrentie vinden de sociale partners het essentieel dat er voor het probleem van PC 121 en PC 327 een oplossing gevonden wordt. Voor hetzelfde type van activiteiten en hetzelfde type van personeel zou hetzelfde paritair comité toegepast moeten worden. Ook de overname van personeel volgens richtlijn 2001/23/EG van de Raad van 12 maart 2001, zowel door de sociale economie als door de overheid, is een aandachtspunt.

Actie: bevoegd minister van Werk, Kris Peeters, brengt de betrokken sectoren rond de tafel teneinde in sociaal overleg een oplossing uit te werken.

II. Benelux-maatregelen

12) Gegevens uitwisselen tussen de Benelux-landen

Grensoverschrijdende samenwerking tussen inspectiediensten en gegevensuitwisseling zijn steeds belangrijker om de grensoverschrijdende sociale fraude te kunnen aanpakken. Binnen het kader van de Benelux-samenwerking zijn er diverse werkgroepen actief op het vlak van sociale fraude.

Actie: de gegevensuitwisseling en samenwerking tussen de inspectiediensten van de Benelux-landen hebben specifieke aandacht voor de schoonmaaksector. Gegevens uit Nederland en Luxemburg kunnen de Belgische datamatching en datamining verrijken en meer gerichte controles mogelijk maken. In het kader van de gemeenschappelijke grensoverschrijdende controles zal ook aandacht gaan naar de schoonmaaksector.

III. Europese maatregelen

13) Schoonmaak in toepassingsgebied nieuwe Limosa zelfstandigen

De Limosa voor zelfstandigen werd in 2015, onder druk van de Europese Commissie (DG Grow), aangepast van een algemene benadering naar een sectorspecifieke aanpak. Daartoe wordt de wetgeving aangepast. De schoonmaaksector is in de nieuwe wet opgenomen als één van de risicosectoren die voor de Limosa zelfstandigen behouden zal blijven. Met het toenemend aantal detacheringen in de sector zal dit een belangrijk controlemiddel blijven voor de Belgische inspectiediensten.

Actie: staatssecretaris De Backer en minister Borsus zullen op Europees vlak de Limosa zelfstandigen blijven bewaken voor een aantal risicosectoren, waaronder de schoonmaaksector.

14) Internationale samenwerking tussen inspectiediensten

Via het Europees platform voor zwartwerk, dat sinds mei 2016 van start is gegaan, bundelen de lidstaten de krachten om zwartwerk te bestrijden. Concreet zal het platform een forum ter beschikking stellen waar topambtenaren (zowel de administraties arbeidszaken als sociale zekerheid) informatie en goede praktijken met elkaar kunnen uitwisselen. Dit platform kadert in een benadering van grensoverschrijdende samenwerking tussen inspectiediensten, waar ook de Europese handhavingsrichtlijn van 2014 sterk op inzet. Op die manier moeten we tot een meer uniforme Europese aanpak komen op het gebied van grensoverschrijdende tewerkstelling en sociale zekerheid. De Europese sociale partners zijn in dit platform ook vertegenwoordigd.

Actie: via het platform sociale fraude werkzaam binnen de Nationale Arbeidsraad zullen de sociale partners van de betrokken risicosectoren op de hoogte gehouden worden.

15) Mobility package Europese Commissie

In de besprekingen van het Mobility package op Europees vlak dringen de sociale partners er samen met de federale regering op aan om zowel op het vlak van het arbeidsrecht als van het sociaal zekerheidsrecht de Europese regels aan te passen om de deloyale concurrentie binnen Europa beter te kunnen aanpakken.

Actie: minister van Werk Peeters en staatssecretaris De Backer zullen dit standpunt verder bepleiten op de komende EPSCO's.

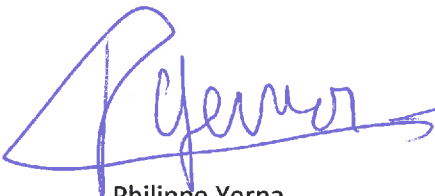
Opgemaakt te Brussel, op 29 november 2016

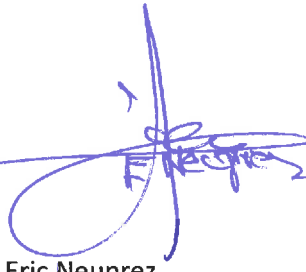
Philippe De Backer
Staatssecretaris voor Bestrijding
van de sociale fraude

Michel Aseglio
Directeur SIOD

Philippe Yerna
Algemeen Secretaris ACV Voeding
en Diensten

Eric Neuprez
Federaal secretaris Algemene
Centrale ABVV

Yvan Fieremans
Voorzitter ABSU